

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-11/06 και C-12/06

Rhiannon Morgan
κατά
Bezirksregierung Köln
και
Iris Bucher
κατά
Landrat des Kreises Düren

(αιτήσεις του Verwaltungsgericht Aachen
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Ιθαγένεια της Ένωσης — Άρθρα 17 και 18 ΕΚ — Άρνηση χορηγήσεως σπουδαστικού επιδόματος στους υπηκόους κράτους μέλους που σπουδάζουν σε άλλο κράτος μέλος — Προϋπόθεση να αποτελούν οι σπουδές στο άλλο κράτος μέλος συνέχεια μονοετούς τουλάχιστον φοιτήσεως σε εκπαιδευτικό ίδρυμα ευρισκόμενο στην επικράτεια του κράτους μέλους καταγωγής»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα D. Ruiz-Jarabo Colomer της 20ής Μαρτίου
2007 . . . . . I - 9164

Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 23ης Οκτωβρίου
2007 . . . . . I - 9195

Περίληψη της αποφάσεως

- 1. Ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Διατάξεις της Συνθήκης — Προσωπικό πεδίο εφαρμογής
(Άρθρα 17 ΕΚ και 18 ΕΚ)*

2. *Ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας και ελεύθερης διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών*
(Άρθρα 17 ΕΚ και 18 ΕΚ)

1. Οι υπήκοοι κράτους μέλους που σπουδάζουν σε άλλο κράτος μέλος απολαύουν του καθεστώτος των πολιτών της Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 17, παράγραφος 1, ΕΚ, και μπορούν, επομένως, να επικαλούνται τα απορρέοντα από το καθεστώς αυτό δικαιώματα ακόμη και έναντι του κράτους μέλους προελεύσεώς τους. Στις καταστάσεις που διέπονται από το κοινοτικό δίκαιο περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, αυτές που άπτονται της ασκήσεως των θεμελιωδών ελευθεριών που εγγυάται η Συνθήκη ΕΚ, και ιδίως των σχετικών με την ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής στο έδαφος των κρατών μελών, την οποία κατοχυρώνει το άρθρο 18 ΕΚ.

(βλ. σκέψεις 22-23)

2. Αντιβαίνει προς τα άρθρα 17 ΕΚ και 18 ΕΚ προϋπόθεση σύμφωνα με την οποία, για τη λήψη επιδόματος που χορηγείται για σπουδές σε κράτος μέλος διαφορετικό από το κράτος μέλος προελεύσεως των αιτούντων το επίδομα σπουδαστών, οι σπουδές αυτές πρέπει να αποτελούν

συνέχεια τουλάχιστον μονοετούς φοιτήσεως σε εκπαιδευτικό ίδρυμα του κράτους μέλους προελεύσεως.

Πράγματι, η διπλή υποχρέωση των σπουδαστών να έχουν φοιτήσει για ένα έτος τουλάχιστον στο κράτος μέλος αυτό και να συνεχίζουν αποκλειστικά τις ίδιες σπουδές σε άλλο κράτος μέλος μπορεί, εξαιτίας των προσωπικών κωλυμάτων, των επιπλέον εξόδων και των ενδεχόμενων καθυστερήσεων που συνεπάγεται, να αποτρέψει τους πολίτες της Ένωσης από το να εγκαταλείψουν το εν λόγω κράτος μέλος για να σπουδάσουν σε άλλο κράτος μέλος, κάνοντας, έτσι, χρήση της ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής στο κράτος αυτό, η οποία κατοχυρώνεται από το άρθρο 18, παράγραφος 1, ΕΚ.

Μία τέτοια προϋπόθεση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ανάλογη του σκοπού της εξασφαλίσεως της σύντομης ολοκληρώσεως των σπουδών ή της διευκολύνσεως της σωστής επιλογής των σπουδών που οι σπουδαστές αυτοί προτίθενται να ακολουθήσουν. Η μέριμνα να εξασφαλιστεί ότι το σπουδαστικό επίδομα θα χορηγείται μόνο στους σπουδαστές που έχουν τις ικανότητες να επιτύχουν και

που αποδεικνύουν ότι επιθυμούν να συνεχίσουν και να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους με επιτυχία και συνέπεια θα μπορούσε να αποτελεί θεμιτό σκοπό στο πλαίσιο της οργανώσεως ενός τέτοιου συστήματος. Εντούτοις, η επιβολή της προϋποθέσεως αυτής, στον βαθμό που συνεπάγεται στην πράξη την παράταση της συνολικής διάρκειας των σπουδών, δεν μοιάζει να συνδέεται με τον ως άνω σκοπό και, ως εκ τούτου, είναι ακατάλληλη για την επίτευξή του.

Επιπλέον, μπορεί να είναι κατ' αρχήν θεμιτή η χορήγηση από ένα κράτος μέλος σπουδαστικού επιδόματος αποκλειστικά στους σπουδαστές που απέδειξαν ορισμένου βαθμού ένταξη στην κοινωνία του κράτους αυτού, προκειμένου οι ενισχύσεις προς τους σπουδαστές που επιθυμούν να σπουδάσουν σε άλλα κράτη μέλη να μη συνεπάγονται υπέρμετρο κόστος, το οποίο θα μπορούσε να έχει επιπτώσεις στο επίπεδο του συνόλου των ενισχύσεων που δύναται να χορηγήσει το εν λόγω κράτος. Εντού-

τοις, η προϋπόθεση ολοκληρώσεως ενός πρώτου σταδίου σπουδών σε αυτό το κράτος μέλος προσδίδει αδικαιολόγητο πλεονέκτημα σε ένα στοιχείο το οποίο δεν είναι κατ' ανάγκην αντιπροσωπευτικό του βαθμού εντάξεως στην κοινωνία του εν λόγω κράτους κατά τον χρόνο αιτήσεως του επιδόματος. Έτσι, μία τέτοια προϋπόθεση βαίνει πέραν του μέτρου που είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και, επομένως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ανάλογη αυτού.

Τέλος, ο επίδικος περιορισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλος ή απαραίτητος αυτός καθαυτός για να διασφαλιστεί η μη σώρευση με παρόμοιες ενισχύσεις που εισπράττονται σε άλλο κράτος μέλος.

(βλ. σκέψεις 18, 30, 35-36, 39, 43-44, 46, 50-51 και διατακτ.)